tytus į medinę siją. Padrikos plytgalių ir akmenų grindys buvo apie 0,7 m žemiau tuometinio kiemo paviršiaus. Pastatas statytas XVI a. pirmaisiais dešimtmečiais. Ar tai buvo seniausias šios vietos pastatas, neaišku, nes ankstesnių pastatų žymės galėjo būti sunaikintos pusrūsio, po kurio grindimis (0,7 m aukščiau jūros lygio) jau rastas įžemis.

Jonas Genys

KASINĖJIMAI KLAIPĖDOS KURPIŲ GATVĖJE

Kurpių gatvė - viena Klaipėdos senamiesčio centrinės dalies gatvių. Ji eina išilgai buvusios salos, kurioje formavosi senamiestis. 1980 m. PKI tyrinėjo vieną aukščiausių buvusios salos vietų - namo Kurpių Nr. 4 rūsius. Ištirta 38 m^2. Kultūrinio sluoksnio storis 1,5 m nuo rūsių aslos.

2,9 m gylyje nuo dabartinio kiemo paviršiaus buvo aptiktos pirminio užstatymo liekanos. Išliko tik du rąstai su apdegusia sija. Pagal stratigrafiją jos buvo datuojamos XV a. pabaiga - 1520 m. Galima spėti, kad pastatas sudegė 1520 m. Virš šių liekanų buvo aptiktas kurpiaus dirbtuvės kampas. Pastatas buvo fachverkinės konstrukcijos, su pusrūsiu. Išliko apatinės ąžuolinės juostos su lizdais statramsčiams. Vietoj pamatų po sijomis (31 ir 22,5 cm pločio) buvo pakišti skersiniai. Pastato išorė buvo apmušta 50-70 mm pločio ąžuolinėmis lentomis. Dirbtuvės sienų orientacija jau atitinka dabartinį užstatymą.

Dirbtuvės viduje buvo 15 cm storio odų atraižų sluoksnis. Jame aptikta buitinės keramikos, keraminė aliejinė lemputė ir kt. Iš išlikusių batų liekanų matyti, kad jie buvo su stačiai nukirstais ir pusapvaliais galais.

Šalia dirbtuvės susidariusiame kultūriniame sluoksnyje buvo rasta puodynių ir plokščiųjų koklių. Kai kurie jų Klaipėdo-

je aptikti pirmą kartą. Išsiskyrė polichrominės dekoratyvinės plokštės su biblijinėmis scenomis, naudotos krosnies viršaus puošimui. Plokštieji kokliai puošti rozete, turi žiestus apskritus kaklus. Gausiausi - žaliai glazūruoti kokliai su stačiakampiu įdubimu plokštėje. Šie dirbiniai, kaip ir kurpiaus dirbtuvė, datuojami XVI a. pirmąją puse (1520-1540 m.), nes juos dengia 1540 m. gaisro sluoksnis.

Po gaisro šioje vietoje buvo pastatyti nauji fachverkiniai pastatai. Aptiktos dviejų tokių pastatų liekanos. Vienas jų galėjo būti gyvenamasis, kitas - ūkinis. Gyvenamojo namo pamatų įranga panaši, kaip ir kurpiaus dirbtuvės - tik šio pastato sienos storesnės. Apatinių juostų plotis siekė 52 cm. Ūkinis pastatas, buvęs 1 m atstume nuo gyvenamojo, turėjo plonesnes iki 26 cm storio sienas. Jo išorinė pusė buvo apkalta lentomis. Į ūkinį pastatą buvo įėjimas iš Kurpių gatvės. Gyvenamojo namo atidengtos patalpos dydis ne mažesnis kaip 3,6 x 3,2 m. Ūkinis pastatas turėjo dvi patalpas - vieną ne mažesnę kaip 4,2 x 3 m, kitą - 3 x 1,9 m.

Pastatų orientacija atitinka dabartinį gatvės užstatymą. Manoma, kad šie pastatai galėjo egzistuoti iki 1678 m. gaisro.

1981 m. buvo ištirtas 70 m^2 plotas PR Kurpių gatvės gale (Kurpių ir Darbo gatvių kampas). Kultūrinio sluoksnio storis 1,8-2 m. 1,8 m gylyje buvo atidengtas įdomus konstrukcija pastatas - sandėlys. Tai pirminis šio sklypo užstatymas. Pastatas turėjo būti bent dviejų patalpų. Vienos dydis 5,2 x 6 m. Jos siena nuo Kepėjų gatvės, buvo fachverkinė (apatinė juosta su lizdais statramsčiams ir statramsčių liekanomis), o kitos - gulsčių rąstų. Sienų storis - 24-26 cm. Vietoj pamatų buvo pakišti skersiniai. PR pusėje apatinė juosta rėmėsi į 40 cm aukščio kaladę, kuri stovėjo ant 40 x 30 cm dydžio skersinio.

Reikia manyti, kad šioje pusėje, taip pamatai buvo įrengti dėl staigiai žemėjančio žemės paviršiaus. Įėjimas į patalpą buvo iš Kepėjų gatvės. Ši patalpa šliejosi prie kitos, kuri turėjo akmeninius pamatus. Patalpose buvo molio asla.

Pagal radinius ir keramiką, sandėlys galėjo egzistuoti XVI a. pirmojoje pusėje (galbūt iki 1540 m. gaisro).

Aukščiau buvę sluoksniai buvo suardyti XIX a. statant naują pastatą.

Archeologiniai tyrimai Kurpių gatvėje parodė, kad pirmieji pastatai čia statyti XV a. pabaigoje - XVI a. pradžioje. Pastatai statyti pagal Kurpių-Kepėjų gatves, aptiktųjų pastatų sienų orientacija atitinka dabartinį užstatymą. Atkasta kurpiaus dirbtuvė liudija, kad gatvės pavadinimas ne atsitiktinis, kurpių čia gyventa ir dirbta nuo XVI a.